

Verdensmestre i uddannelse?

Danmark ruster sig til globaliseringen. Vi skal udvikle Danmark til et førende videnssamfund med forskning på højeste internationale niveau, landet skal være gennemsyret af nytænkning og virkelyst, og vores uddannelsessystem skal være i verdensklasse, ja folkeskolen skal faktisk være verdens bedste. Alle de store visioner er smidt på bordet, strategien er klar, og ingen skal være arbejdsløse – heller ikke superlativerne.

Produktionsskolerne er en del af strategien. Det burde de i hvert fald være, for et af regeringens mål er jo som bekendt at alle unge skal gennemføre en uddannelse. Det har længe været regeringen en torn i øjet at 20-25 % af de danske unge ikke kommer direkte i ungdomsuddannelse, at frafaldet fra erhvervsuddannelserne er vokset med omkring 11.000 siden 1994, og at de unge i forhold til andre lande er 4 år "forsinkede" med deres uddannelse. Regeringens mål er dermed at de unge som hovedregel skal være færdige med uddannelsen når de er omkring 25. Der skal mere tempo i uddannelsessystemet, og de unge skal have en meget god forklaring parat hvis de ikke tager uddannelsesstigen trappetrin uden hvil og afvigelser.

Så man kunne med rette forvente at der med regeringens målsætning fulgte en gennemgribende nytænkning af uddannelsessystemet – ikke mindst med fokus på fornyelse og forbedring af indsatsen over for de unge der ikke kommer direkte i gang med eller falder fra en ungdomsuddannelse – restgruppen.

PREISLERUDVALGET

Der blev derfor i efteråret nedsat et "Udvalg til fremtidssikring af erhvervsuddannelserne" hvis samlede forslag til en handlingsplan vi endnu har til gode, og et "Udvalg om at alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse" (Preislerudvalget) som skulle foreslå initiativer og redskaber til at få kommunalbestyrelserne, uddannelsesinstitutionerne og arbejdsgiverne til at løfte ansvaret for at få alle unge i uddannelse – og få dem til at gennemføre.

Produktionsskolerne blev inviteret til at deltage i Preislerudvalget, og repræsentanterne videreførte den tilgang til arbejdet, der allerede var blevet lagt i det lille oplæg "Et inkluderende uddannelsessystem" som Forstanderkredsen, DPL og Produktionsskoleforeningen i fællesskab havde skrevet til Globaliseringsrådet. Her var linjen at se produktionsskolerne i tæt sammenhæng med ungdomsuddannelserne, men som selvstændige og statsfinansierede institutioner. Produktionsskolerne som det naturlige supplement til det ordinære uddannelsessystem.

GLOBALISERINGSUDSPIL

Først i februar kom så Preislerudvalgets forslag til handlingsplan, fulgt op af regeringens samlede globaliseringsudspil "Fremgang, fornyelse og tryghed" der kom midt i marts. Produktionsskolerne er nævnt mange gange – både som samarbejdspartner for ungdomsuddannelserne og kommunen og som udbyder af Erhvervsgrunduddannelsen (EGU) og almindelige produktionsskoleforløb. Alt i alt ses produktionsskolerne i høj grad som en del af løsningen, og forslagene til styrkelse af samarbejdsfladerne er mange.

Men det samlede billede rystes alligevel af to for produktionsskoleformen skelsættende forslag: Forslaget om at nedsætte skoleydelsen til SU-niveau, dvs. fjerne den for de unge under 18, og forslaget om at lade produktionsskolerne overgå til fuld kommunal finansiering.

STØRRE FLEKSIBILITET TIL ERHVERVSSKOLERNE

Grundideen i globaliseringsudspillet er i store træk at det er muligt at få alle unge i uddannelse hvis erhvervsskolernes tilbud gøres mere fleksibelt. Forslagene går på at styrke erhvervsuddannelserne med dels initiativer som kontaktlærerordninger og forbedring af skolemiljøet, dels produktionsskolelignende tiltag som "særlige grundforløb" for elever, der har brug for mere stabile sociale rammer (dvs. faste, strukturerede forløb med færre valgssituationer), specialpædagogisk støtte til uafklarede elever og en generel mentorordning for unge der savner voksenkontakt. En sådan uddannelsesmæssig indsats kan vel snarere karakteriseres som erhvervsforberedelse (socialt, personligt og fagligt) end egentlig erhvervsuddannelse - og dermed på mange måder på linie med produktionsskolernes uddannelsesvirksomhed.

PRODUKTIONSSKOLERNES MULIGHEDER

Produktionsskolerne skal sørge for meritgivende brobygning til kompetencegivende ungdomsuddannelser og får samtidig mulighed for at tilrettelægge dele af erhvervsuddannelsernes grundforløb på vegne af en erhvervsskole. Begge skoleformer får mulighed for at oprette EGU-forløb så tidligt som muligt for de unge der ikke umiddelbart kan gennemføre en ungdomsuddannelse. EGU'en er dermed genoplivet som en oplagt mulighed for få flere unge hurtigere i uddannelse, og en moderniseret EGU vil måske blive central i det fremtidige arbejde fordi den som en individuelt tilrettelagt uddannelse med meget praktik tager højde for mange unges behov for både at lære og blive vurderet gennem praktisk arbejde.

MEN ER DET NOK?

Alt sammen rimeligt sympatiske tiltag, men er det nok? Og er det den rigtige retning, når det følges af forslagene om at fjerne skoleydelsen og lade produktionsskolerne overgå til fuld kommunal finansiering?

Produktionsskoleforeningens formand, MF for Venstre, Birgitte Josefsen, er meget forundret:

"Manglen på sammenhæng er åbenlys, for mens der på den ene side foreslås en række initiativer der skal sikre et tæt samspil mellem erhvervsuddannelserne og produktionsskolerne, foreslås der på den anden side at produktionsskolerne overdrages til kommunerne via fuld kommunal finansiering."

"Produktionsskolerne får mulighed for at byde sig til i forhold til at kunne bidrage til det formelt kompetencegivende. De får mulighed for at kunne tilbyde dele af erhvervsskolernes grundforløb – hvis ellers erhvervsskolerne vil godkende det – og skolerne får tillige øgede muligheder for EGU. Men

Forslag:

Ændring af produktionsskoleydelsen: For at øge de unges incitament til kompetencegivende uddannelse skal produktionsskoleydelsen sættes ned til SU-niveau.
Fra "Fremgang, fornyelse og tryghed" (Kap. 3, s. 32)

Forslag:

"Kommunerne skal have et klart ansvar for, at alle unge får en ungdomsuddannelse: Kommunernes ansvar for, at alle unge påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse skal styrkes. Det kan fx ske gennem økonomiske incitamenter, der understøtter målsætningen om, at unge alle skal have en kompetencegivende ungdomsuddannelse, fuld kommunal finansiering af produktionsskolerne samt aftaler med kommunerne om resultatmål for den kommunale indsats."

Fra "Fremgang, fornyelse og tryghed" (Kap. 3, s. 29).

begrænsningerne er alligevel det der falder mest i øjnene: en eventuel indskrænkning af målgruppen og specielt forslaget om fjernelse af skoleydelsen til de unge under 18, synes jeg personligt vil være et hårdt slag mod produktionsskoleformen. Det kan kun forstås som en manglende accept af produktionsskolernes specielle pædagogik. En manglende forståelse for at der skal noget ekstra til for at fastholde den mest problematiske del af vores målgruppe i deres vej mod uddannelse.” Birgitte Josefsen gør endvidere klart at hun er fuld af forståelse for at erhvervsskolerne skal have øgede redskaber for at minimere deres voldsomme frafald. *”Men erhvervsskolernes mulighed for at etablere produktionsskolelignende forløb i form af ”særlige grundforløb” er ikke løsning nok. Man løser ikke problemet ved at flytte det.”*

Peter Bols, Formand for Forstanderkredsen, ser en stor fare ved fuld kommunal finansiering fordi produktionsskolerne så skal løse kommunalt definerede opgaver. *”Så bliver det mere en socialpædagogisk indsats. I dag er vi som statslig uddannelsesinstitution det finmaskede net under ungdomsuddannelserne. Sådant vil vi med kommunaliseringen ikke blive betragtet, for så skal vi betjene den enkelte kommune”* Han frygter også at kommunaliseringen vil medføre at de unge vil blive betragtet som klienter. *”Men jeg er nu ikke i tvivl om at der også for fremtiden vil være behov for produktionsskoler, for der vil stadig være mange tusind der falder fra ungdomsuddannelserne. Og kommunerne vil have behov for nogen der kan lave længerevarende kvalificeret vejledning og afklaring. Produktionsskolerne vil fortsat være et vigtigt instrument for den kommunale vejledning.”*

Peter Bols

Birgitte Josefsen

Allan Krohn

Produktionsskolerne og erhvervsskolerne har gennem en række år haft et stigende samarbejde, hvis succes har været betinget af udnyttelsen af de to skoleformers forskellige styrkesider. Netop produktionsskolernes nære og forpligtende læringsmiljø med skoleydelsen som et konsekvenspædagogisk middel har vist sig at være et godt supplement til de store kompetencegivende uddannelsesinstitutioner, specielt i forhold til at give de unge en række nødvendige personlige og sociale kompetencer.

”Og vi kan derfor være bange for at mange års udvikling af produktionsskolernes tilbud samt erfaring med at skabe sammenhæng mellem produktionsskolerne og erhvervsskolerne vil gå tabt, hvis produktionsskolernes indsats alene skal afgøres af lokalpolitiske prioriteringer. Da produktionsskolerne i dag er det eneste uddannelses tilbud der er direkte målrettet den mest sårbare del af de unge, er det dem der vil blive de direkte tabere” siger Birgitte Josefsen.

Allan Krohn, nyvalgt formand for Danske Produktionshøjskoler Lærereforening (DPL), erkender at produktionsskolerne længe har været i skudlinje. *”Siden 1997 faktisk, men før har vi kunnet se lys for enden. Nu er det svært at indgyde optimisme. Vi har allerede døbt 2005 rædselsåret, for vi har oplevet 100 afskedigelser. Og så kom forslaget med kommunaliseringen. Det var hovedet på sømmet.”* Han mener dog bestemt ikke at medlemmerne er handlingslammede. *”Det er en speciel slags folk der brænder for en sag. Jeg mener næsten at man mere kan snakke om en bevægelse end en skoleform.”*

Alle tre foreninger understreger vigtigheden af at gå ind i de fremtidige forhandlinger med åbne øjne og vilje til at kæmpe for de unge. *”Vi skal sørge for at de nye 98 borgmestre ikke er i tvivl om hvilken målgruppe produktionsskolerne servicerer og hvilke pædagogiske metoder vi bruger”,* opfordrer Birgitte Josefsen. *”Vi har en fælles opgave og et fælles ansvar. Så vis nu omverdenen at vi vil og vi kan!”*

/tt